

14.

F. 14. num. 7.

1704, 96

11

2. D. B. V.
DISSERTATIO JURIDICA
DE

VASALLO NON STATV IMPERII

Von denen Reichs-Vasallen, welche nicht
zugleich vor Reichsstände zu halten.

QVAE
PRAESIDE

DN. IOH. CHRISTIANO
SCHROETERO

IVRIVM DOCTORE ET PROFESS. PVBL. NEC
NON CVRIAE PROVINC. ADVOCATO
ORDINARIO

IN ILLVSTRI ACADEMIA SALANA

AD DIEM X. FEBR. A. MDCCIV.

PVBlicae ERVDITORVM CENSVRae SVBMITTIT

ET

RESPONDENTE

LVDovicVS CONRADVS DAHNIVS

MEISENH. BIPONT.

VITEMBERGAE, RECUSA A. cō 1704

DISSERTATIO IURIDICA

VASSALLO NON
STATV IMPERII

von demselben verfaßt und in
Leipzig bey der Buchhandlung
verkauft zu sehn.

DE
D. N. ION. CHRISTIANO
SCHIRCHTERO

PRIVAT-DOCTOR ET PROFESSOR IURIS
NON CAESAREI PRINCIPIS ADVOCATO
ORDINARIO

IN ILLUSTRI ACADÉMIA SALANA

AD IURIS PRAELECTANDUM
PUBLICIS LECTIONIBUS INSTITUTIS

RESPONDENTE
LUDOVICO CONRADUS DANNING

MENSIS APRILIS

VITIMBERGAE, RACHAU, A. CO. I. 1804
UNIVERSITÄT
VITIMBERGAE

Sectio Prima.

**Quinam dicantur Status, quae Membra
& Vasalli Imperii.**

- §. I. Imperium nostrum quibus partibus constet.
- §. II. Relatio in matriculam an Statum probet.
- §. III. Contributio ad aerarium publicum non facit Statum.
- §. IV. Nec relatio in quaterniones.
- §. V. Nec relatio in circulos.
- §. VI. An ex eo, quod quis immediate subsit Imperio, Status dignosci possit?
- §. VII. An omnes Status necessario gaudeant superiori-
tate territoriali?
- §. VIII. Statum Imperii facit jus sessionis & suffragii in
Comitiis.
- §. IX. Rex Bohemiae an sit Status Imperii?
- §. X. Quinam dicantur Membra Imperii?
- §. XI. Quinam dicantur Vasalli Imperii?

§. I.

Imperium nostrum Romano - Germanicum ex arctissimo inter Imperatorem & Status vinculo subsistere apud omnes satis est in propatulo. Hinc ordo naturalis Juris Publici postulat, ut de Imperatore primum agatur separatim, ejusdemque reservatis, inde progressus fiat ad Status Imperii, qui tanquam membra, Imperatorem, caput suum venerantur. Nec tamen soli sunt Status, qui Imperium recognoscunt, sed triplex est ordo eorum, qui ab Imperio nostro Romano - Germanico dependent. Communiter quidem dividuntur in Status Imperii, qui in ipsa Imperii administratione, jura sua communicata habent, & membra Imperii immediata, quae de Imperio quidem non participant, in Imperio tamen viventes nullum agnoscunt superiorem quam Imperium & Imperatorem. Addimus hisce terriam speciem eorum, qui nec Status sunt, nec membra immediata, Vasalli tamen Imperii. Singula haec ut planius fiant, hic exponemus, ita tamen, ut potior rem rationem habeamus Vasallorum.

§. II.

Status Imperii qui dicantur, multa inter Dd. est controversia. Sunt quidam, inter quos est Limnaeus *de J. P. l. 1. c. VII. §. 86*, qui ex eo solum, quod quis in matriculam relatus, Statum Imperii esse arguunt: Ast lubricam hanc esse, sententiam ex eo patet, quod inter Juris Publici Doctores constat nullam, in Republica nostra Romano - Germanica ante illam, quam
Sigis-

Sigismundus *A. 1431.* conscribi fecit, extare matriculam, uti testatur Goldastus *de Regno Bohemiae, lib. II. c. 17. n. 2.* Conring. *de Germ. Imp. Civibus ib. 9. p. 4.* Mauritius *de Matricula Imp. §. 8.* ex quo tamen sequeretur, nullos fuisse ante tempora Sigismundi Imperii Status, quod dicere a ratione admodum est alienum. Putat quidem Boecler. *in Notitia S. R. Imp. lib. 3. c. 4. §. 2.* antiquas quidem matriculas non probare Statum Imperii, ast illam, quae in Comitibus Wormatiensibus *A. 1521.* correctior fuit edita. Verum neque hanc justam esse ex eo patet, quod Status Carolo V. Imperatori in Comitibus Augustanis *A. 1548.* exhibuerunt longum Catalogum eorum, qui injuste in matriculam fuerant relati, quos eximendos putarent, ita ut Anno 1570. de loco tractaretur, quo emendatior conficeretur matricula, id quod saepius repetitum, nondum tamen ad finem perductum. Haec igitur incertitudo obstat, quo minus matriculam pro regula Statuum habeamus.

§. III.

Alii ex eo Statum cognosci putant, dum quis ad aerarium Imperii immediate quidpiam confert. Conringius quidem *de Civibus Imperii §. X.* fateretur, prout nunc sunt Imperii mores, ferè solos illos, qui contribuunt immediate in publicam aerarium, & qui albo sunt adscripti, suffragandi in Comitibus jus habere, & per consequens Status esse, nec tamen hoc solum veram Status normam esse audeat adferere, cum ipse probet turbatis Imperii rebus factum esse, ut de quibus-

A 3

dam

dam jurene inferi debeant annon, item solverene sua debeant publico nec ne, hodieque incertum sit. Immo plures indubie sunt Status, qui nec in matriculam relati, nec quidpiam contribunt. Talis olim erat Magister Ordinis Teutonici in Borussia, qui Status Imperii erat, quod testatur subscriptio R. J. Augustae A. 1500, in nullam vero matriculam relatus, uti adparet ex R. J. de A. 1512. §. Den Hochmeister aus Preussen belangend. Hodie Rex Bohemiae, Archiduces Austriae, Dux Sabaudiae & alii per plures Status Imperii omnino sunt, nihil tamen conferunt. Itaque neque relatio in matriculam, neque contributio ad onera Imperii, justam adhuc praesumptionem faciunt de Statu Imperii, nisi, uti bene monet Schüzius *Vol. 1. J. P. Diff. VI. thes. 2. lit. E. pag. 345.* ibi contineantur cum qualitate ferendi suffragium, habendeque sessionis in Comitibus.

§. IV.

Nec tamen relatio in Quaterniones, nec relatio in Circulos sufficienter de Statu Imperii testabuntur. Quantum enim ad fabulam Statuum in Quaterniones relatorum, illam fide haut niti, plerique omnes agnoscunt. Haec enim divisio ad tempora Ottonis III, uti communiter fit, referri minime potest, cum quatuor jam Electores memorentur, qui nondum illo tempore noti, Episcopus Bambergensis, qui sub Henrico II. originem duxit, Austriae Duces, demum sub Friderico I. orti, Thuringiae & Hassiae Landgravii, qui longo post tempora Ottonis III. intervallo coeperunt. Immo tot scater defectibus aliis. Papa habetur inter Ele-

Electores Ecclesiasticos. Nulli exhibentur Episcopi, nulli Abbates, Patriarchae vero, Primates & Cancellarii numerantur inter Status Ecclesiasticos. Nec quod in *Recessu conventus circularis universalis Erfurcensis. A. 1567.* mentio facta der *Bier Grafen des Reichs*, quodque Episcopus Monaster. in *Memorial. A. 1653. d. 25. April.* exhibito eam ex errore pro vera habuerit, auctoritatem divisioni huic Statuum per quaterniores conciliare potest, viris rerum Germanicarum maxime gnaris dudum explofae.

§. V.

Relatio in Circulum non sufficit, tum etiam in hoc reperiantur defectus. Plures enim in circulos relati, qui tamen Status Imperii non sunt. Ita circulo Rhenano inferiori adscriptus est Dux Bullionensis, dicitur Dux Mosanus, der *Herzog an der Maase*. Circulo Rhenano Superiori, Dux Cabilonensis, Marchio Rörelanus, Dux Novo Castellanus, qui tamen omnes Status Imperii non sunt. Ira Belgae quoque Anno 1672. irrumpente in eorum provincias Gallo, se ipsos partem esse circuli Burgundici professi sunt, licet ullo indicio, in censu eorum, qui Imperio sunt obnoxii, aestimari delectent. Alii Status Imperii quidem sunt, in certos circulos tamen non relati. Qualis erat Magister Ordinis Teutonici in Borussia, qui Comitiorum capax, circulo tamen certo non adscriptus erat. Hodie Rex Bohemiae, ut Elector, Status omnino est, circulo tamen non adscriptus. Tentabat quidem Maximilianus I. decem, quos formaverat, circulis,

culis, Borufficum & Bohemicum superaddere, sed cum protestarentur binae nationes, res ad effectum non fuit perducta.

§. VI.

Alii ex eo solum, quod quis immediate Imperio subfit, Statum dignosci posse putant, quibus tamen saniores contradicunt, bene distinguentes inter Statum Imperii esse & Membrum, cum utrique immediate subfint Imperio. De hoc saltim est dubium, an etiam Princeps quidam vel Comes mediatuſ poſſit eſſe Status Imperii. De eo quidem dubium non eſt, poſſe eum, qui ratione feudorum Imperii Status eſt, reſpectu aliorum quoque alterius Status eſſe Vaſallum, ſed de eo ſaltim eſt diſceprandum, an quis, qui nulla plane bona immediata poſſidet, nihil omniuſ eſſe poſſit Status Imperii. Leges fundamentales recentiores omnino requirunt, eum, qui Status Imperii eſſe velit, immediate Imperio ſubjectum eſſe debere, non modo ratione perſonae, ſed etiam ratione bonorum. Ita enim praefcribit *Capitulatio Ferdinandi III. art. 46. Ferdinandi IV. art. 44. Leopoldi art. 44. Joſephi art. 43. Rec. Imp. de anno 1654. §. 197. verbi. Sie haben ſich dann vorher mit ohnmittelbaren Fürſtmäßigen Reichs-Gütern verſehen.* Exempla habemus in Principe Portia & Piccolomini, quibus etſi ex certo privilegio, tanquam perſonae dignitas, conceſſum eſſet, ut inter Status Imperii adſcriberentur, filiis tamen eorum, utpote qui nulla bona Principe digna ſibi acquiſiverunt, hoc jus denegatum fuit. Antiquiori ſane tem-

tempore ad Statum Imperii non semper requirebatur, ut bona possiderent Imperio immediate subjecta, si modo Principe digna. Exemplum praebent Magister Borrussicus atque Magister Ordinis fratrum Militiae Christi, qui Principes Imperii & status fuerunt, cum tamen nec Borussia, nec Livonia feuda fuerint unquam Imperii, licet Imperium alio modo pro superiori adgnoverint.

§. VII.

Deo eo autem noviter mota fuit quaestio, an Omnis Status necessario gaudeat Superioritate territoriali. Joh. Strauca. *dissert. Exot. IV. lb. 22.* & qui hunc sequitur D. Schvvederus, *Introd. in Jus Publ. p. Spec. Sect. 1. cap. 30. §. X.* hanc fovent opinionem, superioritatem territorialem omnino consequi dignitatem Status & Civis Imperii. Contradicit Andreas Ockelius *de regali Postharum jure p. 101.* ubi Legibus hanc opinionem consentaneam non esse existimat. Provo-
cat autem ad Cocceji *prudentiam juris publici c. XIX. §. 11.* qui Comites Erbacenses adlegat, quorum totum Comitatum esse mediatum notat, Electorem Palatinum Dominum directum adgnoscentem, rationem addens, quod dignitas Status non tam dependeat a terris, quam ab officio, cum illi qui terris, ceu partibus regni Germanici vi officii eis cohaerentis praesunt, consultationibus quoque totius regni intersint. Quae vero ratio pro nostri temporis & juris publici Statu, non amplius locum invenire alius videtur, cum a tempore interregni, quo Superioritas territorialis maxime invaluit, non tam officiorum, quam terra-

B rum

rum in Status dignitate habitam fuisse rationem
 censeant. Comitum autem tantam rationem ha-
 bitam non fuisse ac Principum certum est, cum
 isti non viritim, sed secundum scamna sua suffragia
 ferant. Alterum exemplum profert ipse oekelius Co-
 mitum Mansfeldicorum, qui, licet Status Imperii ex-
 tra dubium sint, omni tamen superioritate territoriali
 carere ipsos putat, cum non tantum tanquam subditi
 & Vasalli totum Comitatum utriusque superioritatis,
 beyder Hoheiten der Sächsischen und Magdeburg-
 gischen, ab Electore Saxoniae & Duce Magdeburgico
 recognoscant, sed etiam hic Comitatus vigore huius
 Superioritatis ab hisce Principibus propter debita Co-
 mitum administratur. Erant autem laudati Comites
 Domini olim liberae dynastiae Querfurt, cujus rati-
 one etiam sessionem & votum in Comitibus obtinue-
 runt, quae licet nunc ad domum Saxoniam lineae
 Albertinae spectet, tacito tamen consensu votum ad-
 huc retinuerunt. Tertium exemplum adducit Lim-
 naeus de *J. P. lib. I. cap. VII. n. 99. & seqq.* Ducis Würt-
 tembergici qui fiduciarius olim fuit domus Austriae.
 Hoc tamen non exemplum solum singulare e-
 rat, sed etiam in transactione Cadamensi ita decre-
 tum, ut Württembergicus Ducatus quidem beneficia-
 rius esset Austriae domus, doch dem Hr. Röm-
 ischen Reich seiner Obrigkeit und Gerechtigkeit/ auch
 dem von Württemberg seinen Stand und Stimme
 im Reich, wie es solches zuvor hat gehabt an ge-
 melten Herzogthum in alle Wege vorbehalten. Im-
 mo, quod magis est, per transactionem Pragensem

A. 1599.

A. 1599. haec subinfeudatio a Rudolpho II. plane est remissa. / Optime rem hanc declarante L. B. de Lynkerus de Superioritate territoriali. p. 45. qui non in solitum esse observat, ut Status aliquis terras quasdam ab Imperii Principe in feudum recognoscat, quarum superioritatem in feudum ab Imperio suscipit, & illarum quoque nomine in Comitibus votum & sessionem habet. Hinc J. P. Doctores communiter adserunt, jus Status sive sessionis & suffragii in Comitibus in bonis immediatis esse radiceatum, adeo, ut si quis sive voluntate, sive culpa bonis Imperii excidat, etiam dignitatem Status Imperii amittat. D. Schvvederus P. spec. Sect. II. cap. 1. §. 2.

§. VIII.

Remotis hisce unicum superest, ut dicamus quidnam ad Statum Imperii requiratur. Scilicet vera & genuina Status qualitas est jus sessionis & voti in Comitibus. Merito igitur adferimus Conringio, de civibus Imperii, qui §. 3. ait: Hoc suffragiorum jus, adeo est proprium civium verorum, verorumque Ordinum ac Statuum alicujus civitatis, ut essentiam eorum unice constituat. Statum itaque definimus, quod sit civis Imperii Romano - Germanici, gaudens jure sessionis & voti in Comitibus. Fundatur hoc legibus Imperii per R. J. Augustae 1548. §. 56. verbis: nicht Etium und Stand in Reichs - Versammlungen. §. §. 105. Conferri potest. R. J. Augustae 1500. §. 51. wie die Zerrung der session. R. J. Spiraec 1544. §. 101. Und als sich im Anfang R. J. Augustae 1559. §. 84. als sich dann auch novissime definitum per R. J. Ratisbonae 1654. §. 197. ut

ex illo satis clare argumentari liceat, qui sessionem & votum in Comitibus Imperii nostri non habet, non est civis, nec Status Imperii Germanici. Ex his plane sequitur, diversum adhuc, Principem Imperii esse & Statum Imperii esse. Imperator, pro jure suo conferendi dignitates illustres, Principes facit, ut vero effectum gaudeant sessionis & voti in Comitibus, non nisi adhibito collegiali consensu Electorem & reliquorum perficitur Principum *Cap. Legp. art. 44. & Joseph. art. 41.* Quid circa receptionem principis Hohen Zollerani actum fuerit, anno 1640. in Principum Collegio, & quae in causa Principis Lobkowitzii, exhibet Luidorp. *Tom. IV. lib. IV. cap. 5. pag. 867. it. Tomo VII. lib. VI. cap. 577. p. 683. & passim.* Conveniunt de eo plerique J. P. Doctores, Conring *de civibus Imperii §. VIII.* Schwederus *P. spec. sect. 11. cap. 2. §. 3. & 4.* Mauritius *de Matricula Imperii §. XIX. & seqq.* Pfeffinger *ad Virrarium lib. 1. tit. XII. §. 2.* qui etiam plures in hanc sententiam adlegat. Neque tamen sola citatio vel comparitio in Comitibus sufficit, sed ipsum votum & suffragium requiritur.

§. IX.

Dubium adhuc superest de Rege Bohemiae, an ideo, quod sessionem & votum in Comitibus non habet, Status Imperii non sit. Sunt, qui hoc dicant, sed immerito. Qui enim in eligendo Imperatore jus habet, civis omnino est. Immo ipsi Imperii Ordines anno 1610. in replica in conventu Pragensi exhibita, illum Statum Imperii vocant, apud Limnaeum *ad-*
dit:

dit. II. ad lib. I. cap. VII. n. 92. Id quidem latius dicitur cum Carpzovio putat D. Coccejus *J. P. Prudentia cap. XIX. §. 10.* cum ibi tantum de cura, quam Imperium de Bohemia, seu membro Imperii habere debeat, agatur. Sed ut sub dubitem de eo facit, quod latior hanc Status acceptionem in legibus Imperii alibi me legisse non meminerim. Urget quidem laudatus vir, Regem Bohemiae eximi e numero Statuum proprie dictorum, tum quia Rex est, tum quia ut Rex Bohemiae non est juris Germanici, sed Sclavici. *Prud. J. P. cap. III. Sect. IV. §. 17. & cap. XII. §. 12.* quare nec fessionem & votum in Comitibus unquam habuerit. Verum regis dignitas non obstat, quo minus sit Status, cum alias Vasallus sit, quod adhuc minus est. Deinde Goldastus *de Regno Bohemiae lib. IV. c. V. & VI.* probavit, ab aliquot retro seculis ad Comitibus vocatum fuisse Bohemiae Regem, etiam interfuisse pluribus, per se cordiam vero Wenzeslai postea factum, ut ad negotia Imperii, excepta electione Imperatoria, non admitteretur. Addit Thomas *ad Monzambano cap. V. §. 3.* & hanc rationem, quod vel ipsi eligendi, vel horum adgnati fuerint Reges Bohemiae. Quare per non usum hoc privilegium amiserunt Bohemi, salva tamen Status dignitate, quam ut Electores habent. Licet enim ad Comitibus universalia non amplius vocentur, nec ad capitulationis praeparatoria admittantur, ipsi tamen electioni intersunt, quod magis adhuc est.

§. X.

A Statibus progredimur ad alteram classem in Imperio, eorum, qui dicuntur Membra Imperii. Hæc
B 3 autem

autem in multis cum Statibus Imperii conveniunt, in non paucis vero ab iisdem discrepant. Imperio immediate subsunt, ejusdemque partem faciunt. Fruuntur pace profana & religiosa, atque aliis privilegiis, quae ex legibus fundamentalibus profluunt. Differunt tamen cessione & voto in Comitibus atque superioritate territoriali, utpote quae Membris immediatis non conveniunt. Talia Membra immediata sunt Nobilitas immediata, & quidem Commendarores Ordinibus Teutonicis, & Collegia quaedam Canonicorum libera, quae enumerat Schwederus *pari. Sect. II. cap. XVIIII*. Hi enim Imperium pro superiori agnoscunt, eidem immediate sunt subiecti, de Imperio participant, juribus quibusdam eximii fruuntur, & aliis privilegiis, in Comitiorum jure Statibus tamen sunt minores. Quare isti saepius Statibus jungi solent, utpote Capit. Leopold. *art. VIII. verbis Churfürsten und Stände des Reichs*, sicut ver unmittebahren Reichs-Mitterschafft & *art. XV. Und andere Stände des Reichs in gleichen der unmittebahren Reichs-Mitterschafft & Instrum. Pac. art. III. & art. V. §. 2.*

§. XI

Addimus nunc tertiam Classem eorum, qui nec Status sunt, nec Membra Imperii, sed tantum Vasalli. Isti Status non sunt, quia in Comitibus non comparent, nec Membra, quia de Imperio non participant, nec privilegia Statuum & membrorum ipsis conveniunt, nec etiam ad onera publica Imperii quidpiam contribuant, quia tamen feuda ab Imperio recognoscunt, merito dicuntur Vasalli Imperii. Tales sunt,

sunt, qui extra Germanici Regni fines, hodie Imperium recognoscunt, reliquiae potissimum veteris regni Longobardici, quod separatas semper rationes habuit cum Imperio Romano & Regno Germanico, licet ab Ottonis M. temporibus in una persona semper fuerint conjuncta. Hinc licet Principes Italiae, qui Vasalli sunt Imperii, quantum ad jura Suprematus, Principibus Germaniae & Statibus Imperii nostri non sint inferiores, tamen quantum ad jura in Imperio, Statibus Imperii omnino sunt posthabendi, quia de Imperio nihil participant, sed juris sunt Longobardici, non juris Germanici. Quare etiam Imperii jura in haec feuda, alia non sunt, quam Domini directi in Vasallos. Equidem Joannes Wolfgangus Textor *de jure publico Statuum Imperii tit. i. n. 65.* hosce Vasallos Imperii, sub membris ejusdem comprehendit, sed quam bene supra jam dum fuit demonstratum.

Sectio Secunda.

Enumeratio Vasallorum Imperii qui non sunt Status.

- S. I. *Digressio ad enumerationem Statuum.*
- S. II. *Nobiles immediati sunt Vasalli Imperii.*
- S. III. *Nobiles immediati distinguuntur a Statibus Superioritate territoriali & aliis juribus.*
- S. IV. *Quid sciendum de praecedentia inter ipsos & Comites Imperii.*
- S. V. *Fundamenta Nobilium immediatorum, Controversa*

versa inter Nobiles immediatos & Civitates Imperiales depraecedentia.

- §. VI. Responso Civitatum ad eadem.
- §. VII. controversia hujus controversiae.
- §. VIII. Praerogativae Nobilium immediatorum.
- §. IX. An jus Imperii in Italiam penitus sit extinctum.
- §. X. Status Italiae qui ab Imperio non dependenti.
- §. XI. Inter Vasallos Italiae primus est Rex Hispaniae ratione Ducatus Mediolanensis.
- §. XII. Jura Imperii in ducatum Mediolanensem mortuo Carolo II.
- §. XIII. Magnus Hetruriae Dux est Vasallus Imperii ratione Florentini Ducatus.
- §. XIV. Etiam ratione aliorum feudorum.
- §. XV. Mantuae Dux est Vasallus Imperii.
- §. XVI. Etiam ratione Ducatus Montisferratenensis.
- §. XVII. Guastalla, Nordellaria, Bozzolo, Sabionetta, Castiglione sunt feuda Imperii.
- §. XVIII. Mutinae & Regii Princeps est Vasallus Imperii.
- §. XIX. Mirandolae Princeps, Dux Parmae & Placentinae, Respublica Genua & Lucca, quae feuda possident.
- §. XX. Dux Sabaudiae est Vasallus & Status Imperii.
- §. XXI. Etiam ratione Ducatus Montisferratenensis est Vasallus Imperii.
- §. XXII. Hispaniae Rex olim Imperii Vasallus ratione Comitatus Burgundiae.
- §. XXIII. Lotharingiae Dux est Vasallus Imperii.
- §. XXIV. Dantur Reges exteri, qui Vasalli sunt & Status Imperii.
- §. XXV.

§. XXV. *An expediat Reipublicae Germanicae Reges externos Vasallos habere.*

§. XXVI. *An expediat numerum Vasallorum augeri.*

§. I.

Superiori sectione dictum fuit, quinam dicantur Scutus, quae Membra, qui Vasalli Imperii, & quae inter hosce sit differentia. Progredimur ulterius, & ex instituti nostri ratione de Vasallis, qui non sunt Status Imperii, nunc sumus solliciti. Ubi primum convenier, horum Catalogum necesse, inde progressus fieri debet ad horum jura atque incommoda.

§. II.

In Vasallorum numero primo loco sunt habendi *nobiles Imperii immediati*, hi licet membra in simul sint, tamen ratione feudorum, quae possident, Vasalli sunt, non Status Imperii. Sunt, qui hosce Status olim fuisse Imperii contendunt, jus sessionis & suffragii in Comitibus habuisse, tempore vero Friderici tertii a Comitibus abesse caepisse, inter quos est Buxtorf. ad *A. B. Concl. V. Rumelinus ad A. B. P. 1. d. 1. §. 12. vid. Schilter. Instit. Juris Publici lib. 1. tit. XXII. §. V.* Idque singulari tractatu probare adgressi sunt Hippolytus Freisbach, im unvorgreiflichen Bedenken über einige Fragen der freyen Reichs-Ritterschafft &c. Stand und session betreffend / aliasque Autor discursus daß des *S. H. Reichs freyer unmittelbarer Adel ein Stand des S. H. Reichs sey.* Verum *nobiles immediati Status Imperii nunquam fuerunt, cum non propter officii-*

C

officium regni, sed ministerium & ipsi constituti, & terrae iis datae sint. Dicuntur ideo Knechte des Reichs. Ordni des Regiments zu Augsburg A. 1500. tit. von der Ritter und Knechts-Steuer. Obkare quidem putant R. J. Wormaticae A. 1564. S. 32. Wir wollen auch auf uns fürbracht Bedenken, die hieher vor ausgekunte *Mandata* die Kriegs-Gewerb betreffend, wie derum erneuren, auch in diese die Ganerben und andere von der Ritterschafft, und dem Adel, welche unter dem Kreyß und Reichs-Ständen mit begriffen sind, mit einziehen. Verum notanter ibi junguntur die Ganerben & dicitur unter dem Krayß und Reichs-Ständen begriffen sind. Inter Ganerbinatus enim, Friedbergensis adhuc hodie Statibus Imperii adnumeratur. Reliqui nobiles immediati vero hac in parte Statibus aequiparantur, ita ut eadem jura ratione patris profanae, quae in eodem Recessu confirmatur, habeant ac Status. Quod si enim nomine & ipsi venirent, non opus fuisset, singulari paragrapho ipsorum ceu inibi comprehensorum, speciatim facere mentionem. Comitibus quidem interfuert olim, quod facile ex Comitibus Noribergensibus adparet, anno 1356. in quibus Aurea Bulla fuit promulgata, ubi etiam nobilitium in praefatione fit mentio. Verum sola haec comparitio illos Status non facit, cum de sessione & voto non constet. vid. L. B. de Lyncker. *Anal. ad Sueder. P. 2. S. 2. c. 18. S. 5.* Immo, ad conventus extraordinarios, cum ipsorum quoque interfuerit, saepius fuerunt convocati. Factum hoc in conventu Norico Ordinum correspondentium sive Evangelicorum anno 1619.

no 1619. 1631. 1633. & sequente Heilbrunnensi 1633. atque in tractatibus Pacis Westphalicae. Schilcer Institutionibus *J. P. lib. I. tit. 22. §. 5.* Pfeffinger *ad Vitrium lib. IV. tit. 1. §. 30. & seqq.* qui etiam variis scriptis, quae inseruit, quod non sint Status confirmavit. Hodie de eo amplius dubitandum non est, cum ipsi Nobiles immediati per libellos supplices a Caesare petierint, ut in numerum Statuum reciperentur, certum atque perpetuum censum ad onera Imperii offerentes, nec tamen recepti.

§. III.

Diēis & hoc addimus, nobilitati immediatae, Superioritatem quoque territorialem, assignari a plebisque, aut immerito. Licet enim vi pacis religiosae & conventionis, uti ipsa verba habent, jus sacrorum atque aliqua jura territorii, ipsis fuerint concessa, ea tamen tantum sunt, quae in commodis privatis consistunt, praecipuis autem non gaudent, utpote jure collectandi, conscribendi milites & omni jure armandiae, & licet illis assignetur die Landes-Obrigkeit / tamen ab hoc diversa est die Landes-Hoheit / hohe Landes-Obrigkeit. Nec si quae praerogativae singularis in iis sunt, superioritatis territorialis ob id esse necesse est.

§. IV.

Hinc etiam conjectandum facillime est, quid juris sit in ista controversia, quae ab aliquibus mora, de

S. R. G. Imperii Comitum praerogativa, ac jure inter ipsos & ordinem Equestrem Imperii immediatum controverso. Besoldus in Thesaurio Practico voce Reichsstände & qui hunc sequitur, Caspar a Lerch. *lib. I. de nobilitate p. 212.* Nobiles Francorum & Comites pagorum fuisse parae conditionis, & Comites nihil amplius fuisse quam Nobiles, adserunt. Respondit autem illis singulari diatriba eademque doctissima celeberrimus Schilterus, quo Comitum jura & praerogativam prae nobilitate immediata mascule defendit. Nobiles enim secundum leges & observantiam Imperii distinguuntur in Nobilitatem superiorem, *Herren Stände Personen hohen Adels* nobilitatem summae sortis, *in centum gravaminibus nationes Germanicae, in Comitibus Noricis 1522. exhibitis*, & nobilitatem inferiorem, nobiles mediae sortis, *in dictis gravaminibus*, qui olim dicti ministeriales, *Dienst-Manne*. Ex hac autem praerogativa facile adparet. Accedit & hoc, quod Comites vel ex eo, quod Comitiorum sint capaces, & plerique inter Status Imperii sint recepti, anteferi mereantur, secundum ea, quae Sectione prima dicta fuerunt. Quare etiam in Capitulatione Leopoldi art. XL. Josephi art. XXXIX. Comites Imperii nobilibus aperte praeponantur, ita tamen, ut in iudicio alicuius paritas servaretur, inter consiliarios equestris dignitatis & Comites mediatos, ex quo paritatem dignitatis in omni causa & indistincte praesumunt multi, sed perperam.

§. V.

Similis controversia orta est inter civitates Imperiales & Nobiles immediatos, depraecedentia. Mora haec fuit in conventibus quibusdam extracomitalibus, ad quos vocati aequae fuerunt Nobiles immediati, utpote in dieta Ordinum Correspondentium Noribergensi, anni 1619. Conventu confoederatorum Ordinum Franconfurtenfi & Heilbrunnensi de annis 1627. 1631. 1633. & 1634. atque recruduit magis in tractatibus pacis Westphalicae, in quibus priorem sedem prae civitatibus quaesiverunt nobiles. Fundamenta autem Nobilitas immediata pro se allegavit varia. Primum petunt ex Stylo & Constitutionibus Imperii, quod quoties mentio fiat nobilitatis immediatae & civitatum, illa semper praeponeatur, (2) ex generali praerogativa Nobilium prae ignobilibus (3) quod alias Nobilitati immediatae injuria fieret, quibus justa debeantur praemia ob servitia sua militaria olim praestita, (4) Nobilitatem immediatam in conventibus extraordinariis partem constituisse Praelatorum, Comitum & Baronum (5) Nobilem si Baronis dignitatem nanciscatur praeferrri integro collegio civitatum, quanto magis ergo illud dicendum esse de universo ordine Nobilitatis (6) Nobiles mediatos anteferrri civitatibus municipalibus, id quod etiam ad immediatos adplicari possit, ratione Civitatum Imperialium. (7) Dari a Caesare Nobilitati immediatae titulum *Edle/* Civitatibus vero *Chrsame und Chrbaren* (8) Nobilitatem immediatam anteriori tempore

comparuisse in Comitibus, sessionem & suffragium tulisse. (9) Parere ex tabulis famosi foederis Suevici, quod saepius fuit renovatum, nobiles immediatos Ordinis Suevici sub Imperio Friderici III. Maximiliani I. & Caroli V. tam subscribendo, quam votando in sacramto Praelatorum, Comitum & Baronum in pleno civitatibus Imperii fuisse praelatos. Datt: *de pace publica lib. II. c. XVIII. n. 37. 38. c. XXI. n. 35. 36. c. XXIII. n. 49. seqq.* Ultimo loco (10) urgent consuetudinem receptam, dum in actibus aliis solennibus nuptiarum, baptismationum & sepulturarum nobiles immediati etiam singuli prae Urbium legatis praerogativam obrinent. His igitur fundamentis facile vincere se posse contra civitates Imperiales putant.

§. VI.

Ad singula autem civitates non solum habent quod respondeant, sed suis insuper fundamentis nituntur, quibus praerogativam suam probent. Ad (1) regerunt, nihil concludi, cum certo certius possit demonstrari, quod alias quoque in Recessibus Imperii inferiores Status aliis, qui dignitate majores, fuerint praelati, ita ut ex eo nullum certum deduci posse argumentum omnes Dd. J. P. agnoscant. Ad (2) Civitates in ignobilium ordinem perperam referri, immo etiam multos ignobiles ratione juris sui praeferrri adhuc Nobilibus. Ad (3) Sufficere posse Nobilibus praedia, quae tanquam praemia militaria possident. Ad (4) Comitibus illos & Baronibus in conventibus extraordinariis junctos fuisse, plane non obstare, cum etiam

etiam Principum collegio jungantur Comites, ideo tamen ad illorum dignitatem non adspirent. Maxime, cum in conventibus illis, quibus interfuerunt nobiles immediati, duo tantum constituta fuerint scamna, Comitum et Civitatum, ut ideo alia ratione procedi non potuerit, quam ut in Comitum scamno infimus etiam nobilibus locus assignaretur. Ad (5) Baro praecedat non ratione personae, prout Baro est, sed ut Status Imperii, quo ablato respectu cadet etiam praerogativa. Ad (6) Rationem hanc facile procedere in Nobilibus mediatis, qui aequae Status sint Provinciales, & merito praeferantur Urbibus municipalibus: secus esse de immediatis, qui Status non sunt. Ad (7) Titulos sola niti-observantia, neque ex illis quidpiam posse concludi. Ad (8) hoc quantum ad suffragium plane negari. Ad (9) in subscriptionibus varie fuisse erratum, civitates Imperiales singulari scripto testatas esse, nec abnuere *Limnaeum Tomo I. addit. ad lib. IX. c. l. n. 210.* Ad (10) ex actibus privatis nihil concludi ad actus publicos, maxime cum in iis civitates Imperiales non tanquam in corpore considerentur, sed ut singulae, ut ideo honoris loco horum legati cedant Nobilibus immediatis praesentibus.

§. VII.

Quod si rem ipsam penitus consideremus, nobiles immediati matriculae non sunt inserti, ad onera publica non nisi subsidia charitativa conferunt, sessionem & votum in Comitibus, ut crebro dictum, non habent, uno verbo, Status Imperii non sunt, sed tales,

les, qui Statibus ipsis, etiam Civitatibus subnectuntur, & membra sunt Imperii. Civitates autem Imperiales Status sunt, & de Imperii administratione participant. Non immerito hinc concludimus, Status in Imperio praeferrri debere illi, qui non est Status, cum ista dignitas in imperio nostro sit maxima.

§. VIII.

Hae autem sunt praerogativae potiores nobilitatis immediatae. Habent jus sacrorum, Jus Aufregarum, jus Archivi, speciales Diaetas inter se celebrant, foedera cum aliis iuste contrahunt, habent jus collectandi subditos suos privatum, jus mittendi Legatos, bannum ferinum, merum & mixtum Imperium & quae sunt similia, de quibus Knipschildius & alii J. P. Doctores passim. In his plures sunt praerogativae prae aliis, qui nudi sunt vasalli, de quibus infra dicemus pluribus.

§. IX.

Plures omnino reperiuntur, qui nec Status sunt, nec membra Imperii, sed nudi vasalli. Intra limites Germanici regni tales non habemus, sed vel Status, vel saltim membra, in Italia vero multi tales exsunt. Primo loco examinandum autem hic erit, an omne jus Imperii in Italiam extinctum sit? In id enim, inquit Conringius, *velut compacto videas multos eorum, eosque longe praeclarissimos consentire, quasi cum Friderico II. regnum omnē Italiae, quod primus Otto felicibus armis Germaniae adseruerat, conciderit.* Num scilicet, *Itali-*

saliae regum fuisse ultimum, qui successerunt vero in Italia nihil habuisse juris, saltem nunc ejus nihil quidquam superesse. Refutat itaque hac in parte Carolum Sigonium, atque addit; Caeterum etsi non abnuam, splendorem regiae Majestatis cum Friderico fere extinctum, ipsam tamen illam ne nunc quidem omnino interiisse, superstitem scilicet etiamnum, saltem parte summa regionum jurium, de finibus Imperii lib. II. c. XXIII. §. 1. & 2. Bene ait Conringius, cum Friderico II. concidisse splendorem Regiae Majestatis in Italia, non ipsam potestatem. Habet enim Imperium Romano-Germanicum jura sua adhuc in Italia, tanquam reliquias veteris regni Longobardici, haec tamen hodie solum in recognitione feudorum aliquot consistunt, quae ad communia Imperii onera nihil amplius conferunt, nisi quod belli tempore cum Commissariis Caesareis de Contributionibus pacisci teneantur.

§. X.

Cum autem demonstratum sit, habere adhuc Imperium jura sua in Italiam, enumerandi sunt Vasalli, qui ab Imperio adhuc dependent. Nolumus jam repetere praetensiones, quas movent communiter in dominium directum regni Siciliae, Neapolitani, patrimonii Petri atque aliarum terrarum Italiae cum illud nunquam in fide Imperii fuerit, uti demonstravit Iterrus de Feudis Imperii. cap. VI. §. 3. hae ad Imperium quidem olim spectaverint, nunc vero praescriptione tot seculorum ab eodem avulsae sint, sed de iis Vasallis tantum dicemus, qui adhuc hodie tales sunt.

D

§. XI.

§. XI.

Primus inter Vafallos Italiae est Rex Hispaniae, ratione Ducatus Mediolanensis. Hunc autem a longo tempore feudum fuisse Imperii, nemo forsitan negabit. Antiquo tempore Imperatores hancce provinciam per Vicarios, vulgo dictos Vice Comites, administrabant, e quibus Joannes Galeatius, scepro pileoque transmissio primus Dux Mediolani ab Imperatore Wenceslao creatus atque investitus est. De quo conquestum fuit collegium Electorale in sententia abdicationis: *Imperium (mutilasti) Mediolano & provincia Longobardiae, quae juris sacri Romani Imperii fuerant, redeuntibus inde ad Imperium amplissimis emolumentis in qua ditioe Mediolanensis veluti minister Sac. Imperii partibus fungebatur, cum tu, contra tua quam tuam sublimitatem & dignitatem decebat, accepta pecunia, Mediolani Ducem & Comitem Papiensem creasti.* Conring. de Finibus Imperii lib. II. c. XXIII. Flavius Blondus Dec. II. lib. X. p. 886. & seqq. Antonius Coccejus Sabellicus Ennead. IX. lib. IX. p. 432. Hoc Galeatio & filii Joanne atque Philippo Maria sine mascula prole extinctis, lis oriebatur inter Aurelianensem, Galeatii e filia Valentina nepotem, atque Franciscum Sfortiam, qui Blancam naturalem Philippi Mariae filiam habebat in matrimonio. Carolus nitebatur tabulis dotalitiis, quibus matris, defunctis sine prole fratribus, succedendi jus tributum; Sfortias vero se in successione legitima uxoris fundabat. Fridericus III. Imperator in hoc diffido Imperii jura vindicabat. Aurelianensi respondens, tabu-

tabulas istas dotalicias, non a Caesare, sed a Papa confirmatas, nullius esse auctoritatis. Blancam vero natalium vitio excludi. Ducatum autem istum tanquam feudum caducum Imperio aperiri. Armis tamen Sfortias Ducatum occupabat, hujusque filius Ludovicus, Maximiliano I. placatus, ab eodem Ducatum Mediolanensem sub beneficii lege obrinuit. Conring. *de Fin. Imp. lib. II. c. XXIII. p. 333.* Diploma investiturae adducit Imhof. *Hist. Italiae Geneal. p. 242.* Ludovicus XII. Caroli Aurelianensis filius armis Ducatum petiit, immo occupato eodem, etiam investituram ab Imperatore, uti adparet aus der Verantwortung des Römischen Reichs apud Goldastum *Reichs-Handlungen p. 274.* Haec tamen res ita transacta, ut Maximilianus Ludovicum Regem pro se & filiis masculis de Ducatu investiret. Recruduit res sub Carolo V. composita vero per capturam Francisci I. qui inter alias conditiones liberationis suae omni quoque juri suo in Ducatum Mediolanensem renunciare coactus fuit. Guicciardinus *de Regno Italiae lib. XVI. p. 608.* Investitus itaque sub Vasalli lege Franciscus Sfortias, quo sine liberis demortuo, Carolus V. eundem Ducatum tanquam feudum Imperii caducum vindicavit, atque de eo Philippum II. filium suum, Hispaniarum Regem sub clientelari nexu investivit. Guicciardinus *in Historia Italiae lib. XIX. Juvius lib. XVII. Spener de arte Heraldica lib. I. cap. XX XVIII. n. 63. Joh. Francis. Budaeus de testamentis imp. cap. II. §. 28. & seqq.* Eandem investituram postea profecuti sunt reliqui successores, Reges Hispaniae. Bosius *de Regno Hispaniae cap. III.*

§. I. Idem egit Philippus IV. qui hunc Ducatum cum Marchionatu Finalis & ditione Senensi in fide & clientela Imperii tenendum tuendamque a Ferdinando Cæsare suscepit. Piascius in *Chronico ad annum 1622.* Nec dubitandum est, simili ratione de eodem investitum fuisse Carolum II. Praeterea sub clientelari nexu ab Imperio possidet Marchionatum Finalensem, dynastiam Ponterulo, Senas & Plombinum. Licet autem Hispaniae Rex Vasallus sit Imperii tamen nec Status est, nec membrum, cum nec sessionem & votum habeat in Comitibus Imperii Romano-Germanici, nec alias de Imperio participet vel ad onera publica quidpiam conferat.

§. XII

Videmus autem ex eo, quae jura sint Imperii hodie in Ducatum Mediolanensem. Extincta enim omni progenie mascula Philippi II. feudum Imperio est apertum. Et si ponamus, testamentum Caroli II. esse legitimum, dispositio tamen de Ducatu Mediolanensi, aliisque adnexis, valere non potest cum ex jure feudali constet, illicitum esse Vasalli de feudo dispositionem. Provoquant quidem Galli ad editum, seu constitutionem Caroli V. Bruxellis MDXLIX. editum; cui titulus lingua Gallicana est, *Bulle d'or, où est dit de l'Empereur Charles V. pour recoler, l'ordre de la succession au Duché de Milan*, in quo constitutum, in Ducatu Mediolanensi, seu feudo haereditario foeminis non minus quam masculis, successionem concedendam

dam esse, ex quo Galli concludunt, Delphinum nunc proximum esse haeredem. Verum, bene demonstravit doctissimus Buddeus *l. c. §. 31.* voluisse potius Carolum securitati gentis suae hac factione consulere, ne possessione istius ducatus unquam excideret. Immo si vel maxime Caroli edictum nullo habito respectu ad domum Austriacam, in genere esset intelligendum, Galli tamen ob tot iteratas renunciationes, Francisci I. Henrici II. in pace Cameracense, ipsius Regis Ludovici XIV. dum renuntiavit omnibus ditionibus regni Hispanici, omni jure exciderunt, ita ut nihilominus Leopoldus proximus maneat adgnatus. Neque tamen Carolus V. ullo modo hac bulla praedictum attulit Imperio, cum hanc restrictionem interuit: *Sans praejudice nee antmoins de notre souveraineté & de la soumission feudale tant envers nous que le St. Empire*, ut ideo etiam hoc ipso jura Imperii integra servantur, quisquis etiam sit possessor. Ante tempora Caroli V. vero, solum feudum masculinum adparet, aus der Verantwortung des Römischen Reichs apud Goldastum in *Reichs: Handeln.* P. 175.

§. XIII

Alterum inter Vafallos in Italia numeramus *Magnam Etruriae Ducem.* Possidet hic feuda quaedam Imperii, Florentiam urbem cum districtu, Volaterras, Marchionatum Lunensem, Faterram aliosque Marchionatus, olim a Malaspinis possessos. Praetendunt quidem Florentini libertatem plenariam, eo quod

D 3

Rudol-

Rudolphus Habsburgicus Imperator, cum esset comparandae pecuniae studiosus, per Cancellarium suum e gente Flisca, ipsis libertatem sex millium nummorum auri pretio vendiderit, uti testatur Nuclerus *Chronogr. gen. XLIII. f. 238*, cui adstipulatur Trihmius *Chron. Hirsaug. ad annum 1286.* & Lehmannus *lib. V. Cborn. Spir. c. CVI. p. 553.* Verum istam libertatis concessionem non nisi salvo jure Imperii intelligendam esse innuit Conring. *de finibus Imperii c. XXIII. §. 4. 5. & 6.* idque variis argumentis probare conatur (1) nullas extare tabulas solennes, quibus res tanti momenti possit propari. (2) Scriptores *συγγόγισε* mentionem nullam facere de hac venditione (3) contractum talem si etiam vere factus, subsistere non posse, cum consensus Imperii, qui requiritur, desit. (4) vix cre esse, Imperatorem omni jure suo renunciasse, sed ita tantum, ut utile dominum cederetur, salvis manentibus juribus domini directi. Julianus Gossellinus quidem scribit, Carolum V. Florentiae castellum vendidisse Cosmo, *in vita Ferdinandi Gonzagae. p. 16.* quae tamen aequae, in integro jure Imperii, sunt intelligenda. Pater illud quoque exemplo Maximiliani II. Hic enim Francisco Mediceo titulum Magni Hetruriae Ducis concessit, ea lege, ut confirmationem ejus tantquam Imperii beneficiarius peteret, uti testatur Thuanus *Lib. LX. p. m. 51.* Schürzsteisch. *de divisione Imperii Karolingici p. 915. b.* iterum *de fondis Imperii c. VI. §. 22.* Testantur quoque exempla nupera, dum Magnus Florentiae Dux cum Commissariis Caesareis inter alios vassallos Imperii de contributionibus quoque pacifici necessum

cessum habuit. Pater illud quoque ex rescripto Caesaris Leopoldi sub dato Laxenburgi. 20. Maji. Anno 1701. ad Magnum Hetruriae Ducem, in quo sequentia continentur verba: quemadmodum igitur persuasi sumus, Dilectionem vestram justissimae ordinationi huic Nostrae Imperiali facile assensuram, ita etiam Nobis certo pollicemur, fore, ut & ipsa pro noto nobis alias, ac debito suo fidei intemeratae zelo, proque jurisjurandi, quo nobis & sacro Imperio obstringitur, religione nobis immota adhaereat &c. Fabri Staats-Consuley, tomo VI. q. m. 626.

§. XIV.

Tenet quoque Magnus Hetruriae Dux Filateram, aliosque Marchionatus a Malepiniis olim possessos, eaque feuda Imperii esse testatur Conringius de finibus Imperii cap. XXIII, p. 51. atque hactenus de iis se vasallum Imperii professus est, passim recepta Vasallagii lege. Senensem tractum ab Imperio tenet Rex Hispaniae, Carolus V. enim Senensem ditionem jure Imperii ad se devolutam, filio Philippo concessit teste Thuano lib. XVI. p. m. 327. Rex Hispaniae autem, eundem in subfeudum concedit Magno Hetruriae Duci. Iterus de feudis Imperii cap. VI. §. XXII. Conring. de Finibus Imperii p. 512. Civitatis quoque Pontremoli, quae ad Ducatum Mediolanensem quondam pertinuit, sed emtionis titulo ad Magnum Hetruriae Ducem translata fuit, investituram ab Imperatore Ducem Hetruriae anno 1650. d. 23. Julii obtinuisse docet Limnaeus ad Capitulationem Ferdinandi IV. art. 31. p. 848. Ilvam quo-

quoque insulam feudum Imperii esse testatur Thuanus
lib. 5. p. m. 23.

§. XV.

Minus negotii erit demonstrare Mantuae Ducem
Vasallum Imperii esse. Nolumus jam rem ab antiquo
repetere, sed recentiora saltem perquirimus. In li-
teris equidem apud Hortlederum von Ursachen des
teutschen Krieges Tomo I. c. XV. p. 76. dicuntur Manua
ist eine Kayser's Stadt. & l. c. cap. 27. p. 205. vocatur
des Reichs Eigenthum und der Stadt Mandua Her-
zog ist des Reichs Lehman. Adparet jus Imperato-
ris ex controversia de successione Mantuana post mor-
tem Vincentii anno 1627. oborta, quae per tractatus
Clarescenses fuit composita, atque Niverniensis Dux
Ratisbonae die 19. Junij anno 1631. de Mantuae at-
que Montisferrati ducatu a Caesare fuit investitus, at-
que inauguratus, referente Meterano p. V. Hist. lib.
XLVIII. p. 103. & Wallenberg in Floro Germanico p. 224.
Patet illud plenius ex Instrumento Pacis Caesareo Gal-
lico §. 97. ubi definitum. *Similiter declarabit Impera-
tor investitura Ducatus Mantuae comprehendi castra Re-
giolae & Luzaro, cum suis territoriis & dependentiis,
quorum possessionem Dux Guastallae Duci Mantuae restitu-
ere teneatur.* Patet illud eo magis ex eo, quod Im-
perator noster Leopoldus Ferdinandum Carol. Man-
tuae Ducem, qui nunc est, eo quod Antegavensi Du-
ci adhaereat, tanquam feloniae reum condemnavit.
Quae Acta habentur in Fabri Staats-Canzlern/

Tomo.

Tomo. IV. p. 618. de quo sectione sequenti dicemus pluribus.

§. XVI.

Possidet autem Mantuanus Dux quoque Montisferratensem Ducatum aequè feudum Imperii, quare etiam post feloniam Ducis patentes litteras ad Magistratum & subditos Manduanos & Montisferratenses misit Imperator, de non adgnosendo Ducem Mantuae. Dubitatum olim fuit, an Montisferratensis Ducatus feudum masculinum sit, vel foemineum. Verum ex litteris investiturae, Friderico II. Duci a Carolo V. concessis res clara est. His enim, uti vocantur potissimum omnes descendentes masculi, ita deficientibus istis demum & foeminis jus succedendi aperitur. vid. *Beschreibung der Lombardey*, p. 264. Quare etiam mortuo hodierno Mantuae Ducae jus succedendi Domui Austriacae esset fundatum, cum Eleonora Caroli II. soror, Ferdinando III. Imp. nupta, Jus haereditarium in eadem domo firmer. Cum tamen magnam partem ducatus teneat Sabaudiae dux, infra de eodem plura dicemus.

§. XVII.

Mantuani Ducatus olim partes fuere Guastalla, Novellaria, Bozzolo, Sabionetta, Castiglione. Isti autem Mantuae Ducem non adgnosunt superiorem, sed directe se dicunt Caesaris Vasallos, uti demonstravit Corringius *de finibus Imperii*, c. XXIII. p. 527. Guastallae

Italiae quidem principatu Hippolitum a Carolo IV. investitum fuisse testatur Catalogus feudorum Italiae apud litterum *de feudis Imperii cap. VI. p. 269.* Hinc etiam Rescriptum Caesareum occasione feloniae a Manruae Duce commissae ad Italiae Principes, Imperii Vasallos datum, de dato Laxenburg 20, Maji A. 1701. ad eodem quoque fuit directum.

§. XVIII.

De Mutinae & Reggii Principe dubium hodie non est, eum Vasallum Imperii esse. Ita Frid. III. Imperator Borsum Ferrariensem Ducem de ducatibus Modenae & Reggii, nec non de Comitatu Rovigeni investivit, uti patet ex Goldasto *p. VI. Polit. Imp. tit. 2.* Sic etiam Ferrariae Ducem Modenam, Ruberam & Carpum beneficiario jure a Carolo V. accepisse testatur Conring. *de finibus Imperii. cap. XXIII. p. 524.* Ipse Maximilianus I. Imperator, Ducem Ferrariensem a se & Imperio de Modena & Reggio investitum esse profiteretur, apud Goldastum in *den Reichs-Sandlunggen p. 94.* Hodie Dux Modenae se ipsum talem agnoscit, ratione Urbis Mutinae, Reggii, Lepidi Carporum Fregnani, Grossignanae Principatus Correggio & Comitatus Rolensis, quod ex auctore de Principatibus Italiae *p. 30.* refert litterus *de feudis Imperii cap. VI. §. 24.* Quare etiam Imperator cum Franciscus I. Mutinensis Dux copiarum Gallicarum sub medium superioris seculi praefectus, Mediolanensem Ducatum intestaret. Ipsum per declarationes suas, criminis feloniae reum faciebat, etiam investituram de Principatu

patu Correggio denegabat. Dequo in conventu Electorali Francofurtensi conquestus est Franciscus peculiari libello memoriali, qui extat *P. 1. Diarii Europaei p. 563.* Quare etiam Capit. Leopoldinae art. *XXIX.* insertum: Soll auch dem Herzog von Modena daß er sich im Krieg mit der Krohne Frankreich conjugiret hat / an der Belehnung Correggio nicht verbindehn. Wenn er anders den Lehen-Rechten gemäß sich daran qualificiret / und sonst keine andere rechtmäßige exception vorhanden. Hinc etiam Rescriptum Caesareum ad eundem quoque cum aliis Imperii Vasallis est directum. Castrum Bersello tanquam subfeudum Imperii a Duce Mantuano, domino directo tener, cui in recognitionem domini quotannis par calcarium praestare tenetur, Auctor de Principatibus Italiae *p. 30.* Beschreibung der Lamberden *p. 497.*

§. XIX.

Mirandulanos Principes Principatum suum beneficiario jure ab Imperatore recognoscere demonstravit Conringius *de sensibus Imperii cap. XXIII. p. 538.* Immo etiam inter feuda Imperii numeratur Mirandola a Gerzweilero in catalogo feudorum Italiae, apud literum *cap. VI. p. 273.* nec dubitat inter ea referre auctor *der Beschreibung der Lamberden p. 226.* Quin & patet illud ex Rescripto Caesareo ante ad legato, quod aequè ad Mirandulanos Principes directum est. Taceo jam Parmae & Placentiae Duces, qui non Imperatorem, sed Pontificem agnoscunt

tennt Dominum directum, licet Conringius *de finibus Imperii Germanici cap. XXIII. p. 525.* probare velit, cum Placentia a Caesare redderetur Octavio Francisco, diserte adjectum esse, ut manerent Imperio salvae rationes, quas in Parmensi ditione habet. Nec tamen in Catalogo feudorum Imperii Italicorum Gertzweileri apud Iterum continetur. Parmensis igitur Dux hodie ratione Ducatus Parmensis & Placentini, Imperium non recognoscit Superiorem, Vassallus tamen est Imperii nomine quorundam feudorum minorum, quae possidet, inter quae Nibiano, Roccadel, Zese atque alia. Quare etiam ad eundem directum est Rescriptum Caesareum. Papam etiam nunc Imperii esse fiduciarium cum Conringio sunt qui contendunt, sed parum defendunt. Genuensium atque Luccensium Status, Respublicas liberas ipsum adgnoscat Imperium. Possident tamen quaedam feuda minora Imperii, quae enumerantur in *Beschreibung der Lombardey. p. 649.* ita ut illorum ratione ab Imperio omnino dependeat, atque superioribus annis ad solvendas contributiones fuerint adacti. Silentio praetereo alia feuda Italiae a minoribus quibusdam Vassallis atque nobilibus possessa, quorum Catalogum necit Gerzweilerus apud Iterum.

§. XX.

Principem Sabaudiae, ratione Ducatus sui, Vassallum Imperii esse, nullum est tubium, quare etiam hodiernum Ducem Ducatum suum jure beneficiario a Leopoldo accepisse refert Henniges, *notis ad Beckeri*

Beckeri *jus publicum lib. I. cap. II. p. 50.* Iterum de feudis Imperii *cap. VI. §. 18.* Verum cum infimul sit Status Imperii, qui inter Holsariae Duces & Hennebergiae Principes suffragium fert in Comitibus, atque in Recessu Imperii ultimo cum aliis Statibus etiam Legatus ejusdem subscripserit, & in Comitibus adhuc durantibus per legatum suum Carolum felicem Malletti, hujusque successorem, Dominum Carolizzo comparuerit, nos non adeo videtur tangere. Status autem est Imperii ratione Sabaudiae Ducatus, aliarum autem terrarum nomine quas possidet, merus est Vasallus. Pedemontanum quidem Principatum feudum Imperii esse contendit Conringius *de finibus Imperii c. XXV. p. 639.* nec tamen exemplum investiturae doceri poterit. Pignarolum tamen olim feudum fuisse Imperii excessione in Instrum. Pac. Caesareo Gallico patet. *Imperator & Imperium cedunt transferuntque in Regem Christianissimum ejusque in Regno successores, jus directi domini Superioritatis & quodcumque aliud sibi & S. Romano Imperio habentibus in Pignarolum competeat & competere poterit.* De Astensi vero Comitatu Carolum V. familiam Sabaudicam investivisse ex Mercurio Gallico refert Limnaeus *Tomo I. additionum V. 14. p. 915.* Ita etiam Cerae Marchionatum Ducem ab Imperio in feudum recognoscere, nec ipse Cacheranus, praeses quondam Sabaudiae diffiteretur *Cons. IX. n. 39.*

§. XXI.

Per pacem Cherascensem pars Ducatus Montisferratenfis, Sabaudiae Duci fuit cessa. Id quod postea pace Westphalica Instrumento. Pacis Caesareo - Gallico *art. XCV.* fuit confirmatum, . ita ut eandem beneficiario jure Imperio innexam teneat. Ejusdem juris sunt feuda Novelli, Monferratis, Sinii, Moncherii & Castellati, prout eodem Instrumento fuit definitum. Possidet autem Sabaudiae Dux territorium Trinenfe arque Albenfe cum omnibus, quae ad eadem pertinent. Ipsa etiam pacificatione Cherescensi anno 1631. per Galassam, Caesaris Plenipotentiarium, Galliae Regis legatos, & Ducis Mantuae magnum Cancellarium Viscanum determinatae sunt singulae arces, orbis & oppida, quae Sabaudi esse deberent, in quarum possessionem Victor Amadeus, Dux Sabaudiae fuit missus, ipseque de iisdem a Ferdinando II. investitus, uti adparet ex libello Memoriali Sabaudiae Ducis ad Status Imperii anno 1653. exhibito, apud Londorpium *Tomo VII. n. 146.* Cum autem Carolus Emanuel investituram de hac Montisferratenfis Ducatus parte peteret a Ferdinando III. haec denegata fuit ad usque Mantuano Duci, de pecuniae summa in pace Cherascensi a Galliae Rege esse satisfactum, de quo in dicto libello Memoriali conqueritur Dux Sabaudiae. Talem quoque libellum ad Collegium Electorale direxit. Repetit querelas istas legatus Sabaudicus in Comitibus arque per libellum Memorialem *d. 28. Aprilis. 1659.* oblatum apud Londorpium

Tomo

Tomo VII. lib. VI. n. 588. a Statibus petit, ut Caesarem moneant, non posse absque violatione Instrumenti pacis Monasteriensis fieri, quia Dux Sabaudiae absque ulteriori dilatione investiarur: Sed cum nondum effectum sortiretur, illud capitulatione art. IV. fuit definitum, ut Sabaudiae Dux, sine ulla exceptione de Montisferetensi Ducatu investiarur, quod etiam Capitulatione Josephina fuit repetitum, hac tamen addita limitatione. So ferne sich der Herzog von Savoyen denen von Reichs wegen *publican Inhibitoris und Avocatoriis* gemäß bezeigen und verhalten wird. Ex hisce satis videmus jura Imperii in Ducatum Montisferratensem adhuc esse integra, cum ipse Dux Sabaudiae se Vasallum Imperii profiteatur.

§. XXII.

Italia relicta pergimus ad aliarum terrarum Vasallos, qui ab Imperio dependent, ubi primo loco nominamus Regem Hispaniae, quem ratione Ducatus Mediolanensis atque aliorum feudorum Italiae Vasallum esse Imperii supra diximus. Fuit olim quoque Vasallus ratione Burgundiae superioris, seu Comitatus Burgundiae vulgo dicti *Franche Comte*, qui pars est veteris Regni Arelatensis, olim quoque dicti Burgundici. Hunc autem feudum Imperii esse, non solum Juris Publici Doctores innunt, quos magno numero adducit Iterus *de feudis Imperii cap. 71. §. 4.* sed etiam quod die 9. Aprilis
An-

Anno 1670. Hispaniae Rex ejusdem nomine in aula Caesarea fuit investitus, uti testatur auter Diarii Europaei P. XXII. p. 334. Licet autem per pacem Noviomagi 1678. inter Gallum atque Hispanum conclusam, hic Burgundiae Comitatus in Galliae Regem, una cum omni superioritatis jure translatus esset, jura tamen Imperii integra manent, si modo a Gallo servarentur. Ratione Ducatus vero Burgundici, sive Belgis, Hispaniae Regem Statum etiam esse Imperii, atque jure sessionis & voti in Comitibus frui satis constat.

§. XXIII.

Lotharingiae Ducatum olim partem Imperii fuisse nemo dubitat. Immo etiam nunc est. Testimonium hujus rei certum praebet Tractatus Noribergensis in Comitibus Noribergensibus anno 1542. inter Ferdinandum I. Romanorum Regem, nomine Caroli V. & Antonium Lotharingiae Ducem conclusus, in quo haec verba: *Convenimus virtute praesentis Instrumenti ut noster consanguineus Dux Lotharingiae non tantum cum membris aut Statibus particularibus dependentibus ex feudo & feudo subalterno Imperii, verum etiam cum Ducatu Lotharingiae, & iis, quae ad illum pertinent, tanquam ad Ducatum, nempe Alpum montem, Mussipontem & similia, manere debeant imposterum & in perpetuum sub tute la & defensione Imperatoris, Regis Romanorum & Sacri Imperii, defendendique ac protegi eodem modo, quo alii Ducatus*

tus & Status sacri Imperii. Cum autem inter Status Imperii locum habeat nos non amplius moraborur. Late de eodem agit iterus de feudis Imperii cap. VI. §. 17. & seqq. Forstenerius de *Suprema in Principum Germaniae cap. LVI.*

§. XXIV.

Dantur quoque inter Reges externos aliqui, qui ob feuda Imperii, quae possident, Vasalli sunt. Sueciae Rex, ratione Pomeraniae & Ducatus Bremensis atque Verdensis Vasallus est Imperii, Rex Daniae ratione Holfatiae. Sed cum Cives quoque sint Imperii Romano - Germanici, nos iam non detinebunt. Galliae quoque Regem inter Vasallos Imperii numerat Kippingius, sed perperam, cum Delphinatum quidem, aliasque partes regni Arelatensis olim, possideat, a longo tamen tempore ab Imperio plane alienatas. Immo licet provincias quasdam a Germania avulsas possideat, Alsatiam & Argentinensem tractum, liberae tamen istae cum omni iure, proprietate & supremo dominio fuerunt cessae. Petiit quidem superioribus annis ratione Comitatus Flandriae, quem possidet Galliae Rex, inter Status Imperii recipi, nec tamen obtinuit.

§. XXV.

Movebatur olim quaestio, an expediat Reipublicae Germanicae externos Principes ab Imperio ditiones quasdam sub feudi lege recognoscere. Agebatur

batur quaestio in Tractatibus pacis Guesstphalicae, cum de Alsatia Gallis cedenda tractaretur, ubi deliberabatur, an soluta plane ab omni Imperii nexu id fieret, an sub feudi lege traderetur. Rationes adlegabantur in hanc & illam partem, quas videmus adductas a Christophoro Forstnero *in Epistola de pace Osnaburgensi*, & prolixius a Tobia Pfanne-ro *in Historia pacis Westphalica lib. V. n. 99. & seqq.* de eo jam conventum fuerat cum domo Austria-ca, ut Alsatia & Sunthgovia cum adnexis cedere-ntur, declarationem tamen suam Legati Statuum Osna-burgenses proponebant, ut nihil aliud eo nomi-ne translatum & cessum intelligatur, quam quae ad domum Austriacam spectarunt, atque ab ea ecedi potuerunt. Quae declaratio habetur apud Lundorpium *Tomo VI. lib. III. cap. 255.* Cum autem ista a legato gallico, Comite de Servient non reci-peretur, Statuum legati de eo ad ipsum Galliarum Regem scripserunt, quae litterae extant *cap. 261.* Ni-hilominus demum Imperium cessit omnibus juri-bus, proprietatibus, dominiis, possessionibus ac ju-risdictionibus in provincias ac praefecturas in Gal-liae Regem translatas, per Instrum. Pacis Caesareo Gallicum §. *quomagus autem.* Joh. Wolfg. Textor qui-dem *de Ratione Status Germaniae cap. IV. n. 105.* con-sultius putat Germaniae nostrae, externos, quibus provinciae ceduntur, in civitatem recipi, quo hac ratione provinciae non prorsus pro avulsis habeantur. E contrario Forstnerus *l. c. p. 52. & seqq.* & cum eo litterus *de feudis Imperii cap. VI. §. 1. exte-ros*

ros ab areanis Imperii arcendos atque removendos esse arbitratur. Verum, concedamus licet periculosum admodum videri, externos negotiis Imperii immisceri expeditum tamen nondum est; an non consultum foret Reipublicae, Germanicae si provinciae cessae saltem feudali nexu obstrictae Imperio tenerentur. Hoc ipso enim exteri tanquam Vasalli Imperii obligati essent pro defensione Imperii. Notum enim est, quantum auxilii hucusque Imperio nostro praestiterint Sueciae atque Daniae Reges.

§. XXVI.

Ex hoc illud etiam expediri potest dubium, an ex usu sit Germaniae Vasallorum numerum augeri. Quod si enim de iis quaestionem intelligamus, qui provincias suas adhuc dum haut obnoxias Imperio, in feudum offerunt, res certa est, expedire omnino, cum ex eo quoque ad praestanda servitia militaria teneantur, atque de eo intelligi debent Merckelbach apud Klockium *lib. 1. Cons. XI. n. 150.* Maximilianus Faust ab Aschaffenburg *Cons. pro aeriario class. XX. ord. 1628. p. 1002.* Sed si unda feudorum divisione numerus Vasallorum adaugendus fuerit, res adeo expedita non est. Interest enim potius Imperio Vasallos potentes habere, quam numerosos. Quae & inter coeteras ratio viderur; quod primogeniturae jus in potioribus provinciis Germaniae nunc introductum sit. Immo, licet provinciae quandoque dividantur investitura tamen adhuc

conjunctim fieri solet. Id quod vel potentissimae domus Saxonicae exemplo omnibus constare arbitror.

Sectio Tertia.

De Juribus Vasallorum, horumque a Statibus Imperii differentia.

- §. I. *Nudi Vasalli ad Comitata non vocantur, ut Principes Imperii.*
- §. II. *An Principes Italiae dici possent Cives honorarii.*
- §. III. *Differunt Principes Italiae a Statibus investitura.*
- §. IV. *Differunt in juramento fidelitatis.*
- §. V. *Judicium feudale in causis Principum Germaniae.*
- §. VI. *Judicium feudale in causis Principum Italiae.*
- §. VII. *Mantuae Dux feloniae est reus.*
- §. VIII. *An nudus Vasallus banno possit notari.*
- §. IX. *Nudis Vasallis contributiones imponit solus Imperator.*
- §. X. *Jura Imperii in Italiam non sine commodis sunt.*
- §. XI. *Qui sint modi exactionum a Vasallis Italiae.*

§. XII.

- §. XII. *Nudi Vasalli differunt a Statibus ratione anstre-
garum. aliorumque jurium.*
- §. XIII. *Quae jura legationum Principum Germaniae
& Italiae.*
- §. XIV. *Conclusio totius tractationis.*

§. I.

Explicatis haftenus Vasallis Imperii, qui sint, pro-
gredimur nunc ad horum jura, commoda atque
incommoda, consideraturi potissimum quatenus in
istis a Statibus Imperii discrepent. Inter haec pri-
mum est, nudum Vasallum ad Comitia Imperii non
admitti. Diximus in superiori sectione prima, quod
de essentia Status sit sessio & voto frui in Comi-
tiis Imperii, atque eo respectu, eum, qui Status est
Imperii, civem magis, quam subditum dici contem-
dit Burgoldensis *ad Instrum. Pac. disc. XXIII. Fürstene-
rius de Suprematu cap. 27. 28.* Hinc etiam in conven-
tu Noviomagensi Episcopus Argentoratensis cum
Imperatoris & Imperii subditus appellaretur, gravi-
ter de eo conquestus est libello Memoriali exhibito,
qui extat *Tomo II. des Actes de Nimegue p. 194.* no-
vum & Imperio in auditum titulum affirmans, id-
que (1) quod ex Capitulatione & Constitutionibus
Imperii constet, Principes quidem Imperii ut Status
& membra tractari ab imperatore, ut subditos non
item. (2) quod in Comitibus Imperii Imp. & Prin-
cipes

cipes per modum conventionis secum invicem contrahant. (3) quod Principes cum Imperatore foedera pangant. Quae etsi per omnia mea non faciam, negari tamen nequit, majoris esse laboris, ut nuis in Statuum numerum, quam ut inter Vasallos recipiatur. Conferantur acta publica apud Lundorpium *Tomo. IV. lib. IV. cap. V. p. 807.* in causa Comitum de Hohen-Zollern, in Comitibus Ratisbonensibus 1640. nec non Capit. Leopoldina & Josephina *art. III.* Status itaque non sunt Vasalli, qui in Comitibus non adparent, neque juris Germanici sunt, sed Longobardici; nec tamen ideo dici poterunt subditi, cum non omnis Vasallus sit subditus: subjectionem quidem debent Imperatori, sed non aliam, quam Vasallus domino directo.

S. II.

Sunt, qui Principes Italiae haud incongrue cives honorarios dici posse purant, inter quos est Vitriarius, *in Instit. I. P. lib. II. tit. V. eo,* quod Imperii atque Imperatoris Majestatem comiter observent. Verum si Aristotelicam Civis definitionem *V. Nicomach c. VI.* (quod sit persona, cui in ea civitate, cuius est civis, potestas est fungendi Magistratu, vel deliberativo vel judiciali) formae praesenti Imperii applicare & cum Conringio *de Civibus Imperii §. VI.* Civem Imperii nostri Germanici dicere, qui potestatem habet de iis, quae ad τὸ Κόμιστον vel summam Reipublicae pertinent, fas est, Principibus Italiae appli-

applicari civis appellatio vix poterit. Et si vel maxime dicamus, eos ideo dici posse cives honorarios, quod dignitate Principes Germaniae adaequent, neque tamen hoc conveniet, cum ut Principes considerati, nostri Imperii Civibus quidem non cedant, habito tamen respectu ad Imperium, longe inferioris sint conditionis.

§. III.

Patet haec deterior Principum Italiae conditio etiam ex investitura. Principes Imperii investuntur ab ipso Imperatore certis solennitatibus, uti videri potest ex diversis actibus investiturarum, quales describit Illustris Stryckius in *appendice juris feudalis n. IV.* & Cassander Thucelius in *electis juris Publ. cap. V.* Minorum vero feudorum de Comitibus, Praelaturis investitura, ad Judicium aulicum spectat, ita ut Vasalli coram eo juramentum fidelitatis praestent. Iisdem ideo comparantur feuda Italica, quae tamen in eo adhuc deterioris sunt conditionis, quod Germani Vasalli Comites, Praelati Barones vel nobiles investituram Stantes, Itali vero in genua procidentem eam accipiant. Totum hunc actum investiturae feudorum Italicorum describit Uffenbach & ex eo Cassander Thucelius in *electis J. P. p. 252.* nec incongruum erit eandem hic inferere. Die *Minora*, als Gräfflich- und Freyherrliche belangend / werden solche stehend durch Ablegung des *Juramenti Fidelitatis*, welches vom

Secre-

Secretario dem Empfänger vorgelesen wird / vom
 Höchstpreistlichen Reichs-Hofrath bey offner Thür
 empfangen / verstehe / wann der Empfänger ein
 Teutscher ist; Wann aber Welsche Leben empfan-
 gen werden / gehet es folgender Gestalt zu: Der
 Thürhüter legt ein Teppich vors Herrn *Praesidenten*
 Füße auf die Erde / und bleibet Er / Herr *Prae-*
dent, an seinem Ort und Stelle sitzen / nur daß Er
 sich um und zum schwerenden kehret; Nachdem nun
 das Evangelionch vom Herrn *Praesidenten* auf den
 Tisch gelegt worden / wird die Reichs-Hofraths
 Thür eröffnet / und der *Vasall*, oder dessen *Man-*
datarius hinein / und die Thür so lang offen ge-
 lassen / als der *actus* wehret: Wann nun der
Vasall oder *Mandatarius* hinein gegangen / und drey
 tieffe Reverenz dem *Praesidenten* gemacht hat, kniet
 Er vor ihm auf dem Teppich nieder, legt die zwey
 rechte erste Finger aufs Evangelibuch / welches der
 Herr *Praesident* in Händen hält / alsdann liest
 der Herr *Secretarius*, so oben gegen dem *Praesiden-*
ten überstehet / den End von Worten zu Worten
 in folgenden *Formalien* ab:

Ego (N. N.) juro ad haec Sancta Dei Evangelia,
quae hic corporaliter tango, si fuerit Procurator: Vi-
gore mandati Procuratorii, in hoc Excessu Consilio Imp-
eriali Aulico per me exhibiti, vice, loco atque in Ani-
mam N. N. (nomen Vasalli:) quod dictus N. N.
(Vasallus (ratione feudi N.) specificatur feudum
cum suis dependentiis) de quo nunc investitur, Sere-
nissi-

nissimo, Potentissimo ac Invidiissimo Principi ac Domino, Domino Leopoldo, electo Romanorum Imperatori semper Augusto, omnibusque ejusdem successoribus, Romanorum Imperatoribus ac Regibus legitime intrantibus, adeoque Sacro Romano Imperio, perpetuo fidelis & obediens erit ac esse debet, Commoda Sacrae Caesareae Majestatis Sacrique Imperii fideliter promovebit, damna vero monebit & avertet, neque unquam sciens per se vel per aliam in Consilio seu tractatu erit, consensu vel factu, ubi aliquid contra Majestatis suae Caesareae personam, honorem, dignitatem & Statum quocunque modo agetur seu concludetur, & si quid ejusmodi tractari intellexit, id ipsum pro viribus impediet, & ad Sacrae Caesareae Majestatis notitiam sine mora perferri curabit, eoque omnia praestabit & faciet, quae fidelis Imperii Vasallus Dominus suo Romano Imperatori ac Regi facere, ac praestare tenetur, de consuetudine vel de jure, omni fraude & dolo semotis, ita eundem N. (Nomen Vasalli) Deus adjuvet, & haec sancta ejus Evangelia. vid. Uffenbach de Consilio Caesareo Imperiali Julico cap. IX. p. m. 121.

§. IV.

Putat quidem Fürstenerius de Suprematu cap. XXVII. nullum plane esse discrimen inter formulam sacramenti, quod exteri Reges, aut quod Germaniae Principes Caesari atque Imperio dicunt. Sed bene notanda est differentia: Electores. & Principes in juramento fidelitatis se obligant: Sie wollen als
 G les

les das thun / das sich von einem gehorsamen
 Churfürsten (Fürsten) des Heyl. Reichs und ge-
 treuen Lehmann / gegen Ew. Kayserl. Majestät
 und dem Reich zu thun gebühret. In juramento
 fidelitatis Principum Italiae factum dicitur: *Eaque
 omnia praestabit & faciet, quae fidelis Imperii Vasal-
 lus Domino suo Romano Imperatori ac Regi facere ac
 praestare tenetur.* Vasallus ergo dum saltem dicitur,
 non nisi Vasallorum jura ipsis competent.

§. V.

Ex hac ipsa differentia videmus fortius adhuc
 obligari Principes simul ut Cives, quare etiam ad
 decreta Comitiorum tenentur, ad onera Imperii pro-
 rata contribuunt, immunitatibus tamen fruuntur
 in legibus & observantia Imperii praescriptis, de qui-
 bus nudi Vasalli non participant. Principes igitur
 Imperii jurisdictionem adgnosunt Imperatoris &
 Imperii, ad reservata vero Imperatoris spectant cau-
 sae Italicae. Quare etiam non nisi a judicio au-
 lico decidi possunt. Ericus Mauritius *de judicio au-
 lico §. XIV.* Magnam itaque videmus differentiam
 ratione feudalis judicii. Inter juris publici enim
 Doctores agitata atque a plerisque decisa res est,
 ubi de feudis Principum Imperii agitur, Imperato-
 rem solum non judicare, sed adhibendos esse in
 feudale judicium Principes, Pares Curiae. Adpel-
 larur hoc das Fürsten-Recht / cujus vigore impe-
 rator in causis, Principes eorumque bona, hono-
 rem

gegeben *Commissio* untersuchen. Ratio est facilis Status Imperii ipsi sunt Cives atque membra Imperii, quae de corpore simul participant, atque ideo sine praescitu aliorum constarum non commodo inde rescantur.

§. VI.

Verum si ponderemus, an haec Principibus Italiae aequè convenient, singula haec cessabunt. Principes, Italiae & qui alias nudi sunt Vasalli, non sunt Status, de Imperio non participant ejusque juribus & immunitatibus non fruuntur, sed pro ut non nisi feudali nexu Imperatori & Imperio sunt obligati, juri feudali sunt subiecti. Quod si igitur ingratos se gerant adversus dominum, vel alias se feudo reddant indignos, uno verbo si feloniam committant, jura Statuum Imperii in eos non cadent, eo quod tanquam partes regni Longobardici deterioris sint conditionis, sed poena jure feudali praescripta, privatio scilicet feudi. Haec autem praevia causae, cognitione, aliisque adhibitis solennibus ex judicio Parium Curiae qui tamen Principes Imperii esse non debent, fieri potest, nomine Imperii ab Imperatore, tanquam Domino directo.

§. VII.

Videmus itaque ex ante adductis, citationem atque condemnationem Mantuani Ducis haut ita pridem factam. plane non contra jura Imperii esse. Mantuae

Mantuae Ducem Vasallum Imperii esse sectione secunda diximus. Aperta igitur haec erat felonia, quod Mantuae Dux, non obstantibus omnibus salutaribus de hortationibus & monitis, occurrente exercitu Caesareo, sola auri Gallici aviditate, fortalium ac Urbem Mantuae in dubium Imperii feudum, nulla suadente necessitate, nullo urgente periculo, vel alia minima violentia, Gallo, hosti Imperii traderet. Imperatoris igitur erat, dictum Mantuae Ducem cum Consiliariis citare verbis: *Hinc eundem Ferdinandum Carolum ejusque Consiliarios, imprimis vero dictos N. Beretti & N. Fiani, vigore praesentium citamus & vocamus, serio discrieteque mandantes ut intra terminum duorum mensium, a die citationis hujus Nostrae Caesareae eisdem insinuatae proxime subsequenti, quorum viginti dies pro primo, alios dies viginti pro secundo, reliquos vero viginti dies pro tertio, ultimo & peremptorio termino praesigimus, aut si iste dies juridicus non esset, ad proximum subsequenti, coram Nobis, Consilio Nostrum Imperiali Aulico, ubicunque locorum illud fuerit, per se, vel per Procuratorem suum legitimum & sufficienti mandato instructum, certo & in fallibiliter compareat, audituri & visuri omnia bona sua feudalia & allodialia ab ipsis possessa, respective caduca & sisco Nostrum Caesareo delata esse, & declarari aut cur ejusmodi declaratio contra eosdem fieri non debeat, causas juri consentaneas allegaturi & probaturi, dictumque processum per juris terminos ex legum praescripto, usque ad sententiae publicatio nem profecturi, certi cacteroquin, quod sive ita comparuerint,*

rint, siue non, absentia vel contumacia eorum non ob-
stante, nihilsecius, ad ulteriorem fiscalis Nostri Imper-
rialis instantiam, ad ea procedetur, quae juris & iu-
stitiae rationi consentanea videbuntur. Integram cita-
tionem habemus, in Fabri Staats: Cangeley Tomo
IV. p. 618. Omnem quidem movebat lapidem Galliae
Regis legatus, quo Statibus tanquam rem odiosam
& contra iura Imperii factam proponeret, verum
in cassum laborabat, ipsis Statibus adnoscensibus,
nihil contra iura eorum fuisse actum. Eiusdem te-
noris est citatio Caesarea ad Ducem Sabaudiae, ejus-
que ministros directa, de dato Viennae n. Augusti 1701.
quae habetur apud Lunigium in *supplemento Sylloges
publicorum negotiorum n. 295.* Neque nova haec res,
quin non & priori tempore fuerit usitata. Testis
enim est Uffenbachius de *Judicio Aulico cap. XI. p. 123.*
in causa non petitae investiturae, hunc processum
servari, ut Fiscalis de officio commonefactus, libel-
lum supplicem de eo proponat, pro citatione ad vi-
dendum feudo privari, quae citatio ubi adversae par-
ti insinuata fuerit, desuper usque ad conclusionem
procedatur, actorumque fiat relatio & sententia pro-
nuntietur. Idque in citatione Mafespinae Marchio-
nis observatum fuisse dicit, qui non petierat investi-
turam fendorum Sueveci & montis Simonis in Ita-
lia *cap. VII. p. 40.*

§. VIII.

Ex eodem fundamento profluit quaestio, an
nudus Vasallus proscribi atque banno Imperiali pos-
sit

fit notari? Si de Statu Imperii quaestio esset, res dubio careret. Cum in Capitulatione Ferdinandi III. *art. XXX.* Leopoldi *art. XXXVIII.* & Capitulatione Josephi *art. XXVII.* definitum sit, neminem eorum inauditum & sine praesentia Electorum proferri debere. Cum enim a Ferdinando II. multae proscriptiones factae sine consensu Statuum, hisce obviam ire voluerunt Electores, talia inferentes Capitulationi. Quare etiam *art. III.* instrumenti Pacis decretum, ut in proximis Comitibus de modo & ordine in declarando uno vel altero Statu in bannum Imperii agatur, quod vero nondum est definitum. Quod si tamen verba capitulationis inspiciamus, sub iisdem comprehenduntur omnes, qui ullo modo ad Imperium spectant. Ita enim habent: Wir sollen und wollen auch fürkommen / und keines weges gestatten, daß hinführo genandten hohen und niedern Standes / Churfürst / Fürst / Stand oder anderer / ohn rechtmäßige und genugsame Ursach / auch ungehindert und ohne Vorwissen / Rath und Bewilligung / des heiligen Reichs Churfürsten / welche sich des Wercks nicht theilhaftig gemacht / in die Acht und Oberacht gethan / gebracht / oder erkläret werden &c. Verbis hisce Stand oder anderer / omnes comprehenduntur, qui Status non sunt, ideo quoque nudi Vasalli, & licet quidem in projecto Capitulationis perpetuae, hoc tantum restringatur ad Status Imperii, verbis, da ein oder anderer Reichs-Stand / cum tamen de eo articulo & certa norma in proscriptione servanda, atque futuro Re-

cessu

cessui inferenda, inter se conferrent Status Imperii, hac formula iterum usi fuerunt, Churfürst / Fürst, Stand oder anderer. Licet nec de hoc adhucdum inter ipsos convenerit. Videmus ex hisce nudos etiam Vasallos, si de ipsorum proscriptione agatur, nec inauditos, nec sine consensu Statuum Imperii proscribi posse, uti in dicta collatione continetur, obgehört und ohne Vorwissen, Rath und Bewilligung des Heiligen Reichs Churfürsten und Ständen in die Acht oder Oberacht gethan, gebracht und erkläret. Fabri Staats-Canzley Tomo VI. p. 641. Nisi quod hunc consensum hactenus sibi solum reservaverint Electores in Capitulationibus. Imperator igitur in Citatione ad Ducem Mantuae & Ducem Sabaudiae, his quidem verbis utitur: *Serieuse & sub banni Imperialis ejusque publicationis & executionis poena mandamus, ut ab iis (ministis Gallicis & Hispanicis) penitus abstineant, iisdemque bannum comminatur, quod si vero banno notari debuissent Principes, haut dubie adhibito Electorum vel Statuum consensu hoc factum fuisset, banni tamen notationem secutam esse non novimus.*

§. IX.

Magna quoque inter Status Imperii, Membra, & nudos Vasallos est differentia ratione Collectarum in Imperio. Quemadmodum enim collectae in Imperio nostro, ubi publica necessitas illas postulat, non nisi Comitiali Statuum consensu suffragante indicun-

dicuntur, prout instrumento Pacis Westphalicae *art. VIII. §. Gaudeant* est definitum, Capitulatione Ferdinandi IV. *art. XIV.* Leopoldi *art. XVII.* Josephi *art. XVI.* confirmatum, Membra Imperii vero, seu nobiles immediati subsidia praebent charitativa. Datt. *de pace publica lib. III. cap. VI. n. 9.* ita secus est in nudis Vasallis, a quibus illa iuste possunt exigi, quae leges feudales Domino directo ad servitia. Haec autem consistunt in opera, qua tam belli, quam pacis tempore, consilio atque auxilio, Domini vita, corpus, honorque defenditur, territorium aliave bona ac jura conservantur atque augentur, uti latius probavit Struvius *Synt. Juris feudalis cap. XI. §. V.* Nec tamen in his solis servitia Vasalli consistunt, sed quandoque etiam praestatio collectarum a Vasallis exigitur. Regulariter quidem Vasallus ut Vasallus ratione feudi, ad alias contributiones, quam eas, quae aliquando in locum consuetorum servitiorum succedunt, non tenetur, Rosenthal *cap. V. Concl. LXXXVII.* Klockius *de contributionibus cap. XIV. Sect. 2.* Carpzov. *lib. IV. resp. LXX.* ubi vero consuetudine vel praescriptione collectae inductae, ad illas quoque tenebitur Vasallus. Carpzov. *l. c. n. 21. 22.* vel etiam in casum necessitatis. Haec igitur cum jure feudali communi definita, facile applicari possunt ad eos, qui tanquam Vasalli legibus feudalibus & juri domini directi sunt subiecti. Tenentur igitur cumprimis Imperatori ad servitia feudalia. Haec etiam olim a Vasallis Italiae fuisse praestita ex omni historia patet. Horum

H

rum

rum autem nomine praestitae olim fuerunt. Hostentiae, quae describuntur *H. F. 40. Hostentiae dicuntur adiutorium, quod faciunt Dominis Romam cum Rege in hostem* (i. e. exercitum) *pergentibus Vasalli, qui cum eis non vadunt; verbi gratia in Lombardiam de modio duodecim denarios.* Ex hoc textu clare videntur, praestita olim fuisse servitia, vel horum loco certam pecuniae summam. Patet illud quoque exemplis. Ita Radevicus *de gestis Friderici I. lib. II. cap. V.* testatur, hujus Imperatoris aetate, annum fisci regii vestigal ex eo excrevisse in Italia, quod ex his, qui nullo jure, sed sola praesumptione de regalibus se intromiserint, XXX. millia talentorum redditibus publicis per singulos annos accesserint. Henricus VII. quoque Pisas convocatis Italiae principibus, tributum Imperio debitum imperavit, nulloque modo se imposterum laturum professus fuit, ut defraudaretur Imperium. Siquidem non suam rem, sed publicam Imperii ageret. Mutius *lib. XXIII. Chron. Germanici* Rudolphus II. Imp. anno 1596. subsidia adversus Turcam a Vasallis Italiae petiit, de quo singulare extat rescriptum apud Goldastum *Tomo II. Constit. Imper. p. 582.* Neque solum antiquo tempore exactio contributionum ab Italiae Vasallis obtinuit, sed etiam recentiora tempora illud testantur. Sub initum superioris seculi mittebatur D. Gerzweilerus Consiliarius Imperatoris aulicus, publicis auspiciis ad inquirendum in feudorum Italico-rum rationem atque exigendas contributiones Imp. ab Italicis Principibus aliisque Vasallis. Nec abnu-
erunt

erunt Vasalli, & plerique de qualibet domo ditto-
 nis suae coronatum praestiterunt, nisi ob rei fami-
 liaris angustiam, vel inducias, vel minorem sum-
 mam paciscerentur. Uti plenius haec patebunt ex
 scripto Gerzweileri, quod inseruit suo de feudis Im-
 perii tractatui literis *cap. VI. p. 263.* Dicit quidem
 Gerzweilerus in dicto scripto *p. 264. praetendiren ex-*
wehnte Lehen ex praescriptione & privilegiis immu-
nitatem gleicher Beschwerden können der weiten Ab-
 gelegenheit halber mit Macht nicht angehalten wer-
 den / gestalten aus den alten *investituren* erschei-
 net, daß sie mehrentheils viel hundert Jahr zuvor
 die Deutschen Kaiser anderst nicht / als wenn sie
 mit großer Heeres-Gewalt in dem Land gewesen,
 erkennen / wie auch zu Kaiser *Caroli des V. und Fer-*
dinandi Zeiten beschehen / da die von *Genua* in der
Finalischen Sach gehorsam mußten und ihnen an-
 dere gefehlet. Nachher hat *Hispania, Genua, Sa-*
voya, Mantua, Florenz die geringere Kaiserliche Lehn-
 leut mit Macht überwachsen / überlästiget und über-
 wältiget / dessen Exempel zu der Verkleinerung
 der Kaiserlichen Majest. Hobeit gnugsam fürgan-
 gen. Videmus ex eo, multum juris Imperii in
 feuda Italiae, non solum fuisse imminutum, sed
 etiam praetendere, quidem Vasallos immunitatem
 excepto tamen casu necessitatis, tempore belli. Ni-
 hil ominis lubentes sua tunc temporis praestitue-
 runt. Immo paucos ante annos jura sua in Impe-
 rator, qui Anno 1692. per Commissarios suos
 Caraffam atque Breunerum Comites ab Italiae Prin-
 cipibus

cipibus, veluti Florentinis, Statu Mediolanensi, Mantuano, Mirandulano, Genuensibus atque aliis Vasallis, non honorarii, sed debiti titulo ingentes argenti summas exegit. Vitriarius illustratus *lib. II. tit. V. §. 1.*

§. X.

Satis exinde patebit, non sine commodis esse jura Imperii in Italiam, ratione exactionum, quae tamen non tales sunt, quales alii Status secundum matriculam praestant. Quare etiam *10. 1547.* cum Status Imperii Augustae in Comitibus Italiae Vasallos de exsolvendis Imp. contributionibus sollicitandos esse censerent, ita responderet Imperator. Diweil Italia eine sonder Nation und über Menschen Gedenden mit der Teutschen Reichs Nation gewesen / auch von dieser weder Schutz noch Schirm des Land-Friedens, oder Rechts erfreuen möge, auch weder Stand noch Stimm im Reich Teutscher Nation hätten / so würde von ihnen wegen der Anschlag nichts zuerhalten seyn. Praestant autem Vasalli talia, quae ex J. Feudali oriuntur. Quare cum etiam Electores in conventu suo Ratisbonae 1630. celebrato ad propositionem Ferdinandi II. meminaissent, daß obwohl das Herzogthum Mantua und Monferrat zu des Reichs patrimonio gehöret / so seynd sie doch keine Mitglieder und Stände desselben / und habe das Reich außser des *Juris feudalis* sonst einigen Nutzen oder Vortheil nicht daran apud Limnaeum, *manissa ad Capit. Ferdinandi II.* Imperator inter alia responderet: es sind auch

auch die Italienische Reichs-Vasallen eben gleichmäßige auch wohl stärkere Lebens-Pflicht und Eydten als die Teutschen/ wie nicht weniger alle *opera, tam personalia, quam realia* zu praestiren schuldig und verbunden/ *Iterum defendis Imperii cap. XXI. §. 1.*

§. XI.

Triplicem autem modum in exigendis contributionibus olim fuisse observatum ex Gerzweileri scripto videmus, ubi dicit: erstlich von jeden Vasallen nach der Maas seines Vermögens freiwillige Hülffe begehret/ nachher solcher Hülffe auf die *Annaden* oder jedwedern eines Jahres einkommen *taxiret*, zuletzt von den Vasallen abgelassen/ und auf die Unterthanen nach Anzahl der Feuerstätten oder Rauchfängen einem jeden eine Golds-Krohne angeschlagen. Primus modus consistit in subsidiis charitativis, alter in subsidiis pro ratione reddituum annuorum cujuslibet Vasalli, tertius vero, ut de qualibet domo in territorio cujuslibet Vasalli sitae certum quid salvatur. Quantum ad duos priores modos, fatetur Gerzweilerus, parum illis fuisse praestitum, tertium reliquis praefert quidem, suo tamen defectu aequè laborare agnoscit, ob disparitatem provinciarum atque subditorum in redditibus. Addimus etiam quartum in nuperis contributionibus servarum, dum Commissarii Caesarei, cum quovis Vasallo per singularem conventionem de certa summa pacti fuerunt. Hoc autem fieri posse a solo Imperatore, sine consensu Statuum exempla docent.

H 3

§. XII.

Alia inter Principes Status Imperii atque Principes Italiae nudos Vasallos intercedit differentia, ratione juris Austregarum Turbulento enim olim Imperii Statu, cum judicia nec satis certa nec bene essent constituta, Principes inter se invicem arbitraria seu compromissoria instituerunt judicia, quae a Germanis Austregae fuerunt dictae. Quibus postea accesserunt aliae legibus determinatae, ideoque conventionales dictae. Hae autem non omnibus quidem Statibus, certis tamen in vim primae instantiae fuerunt concessae. Fruuntur tamen hoc jure alii quoque, licet non sint Status, urpote nobiles immediati Imperii, uti ex Ordin. Camerali p. II. tit. III. & IV. patet. Verum licet haec in commodum eorum, qui ad Regnum Germanicum spectant, ita fuerint determinata, nullibi tamen de Italiae Principibus & Vasallis, qui juris Longobardici sunt, hujusmodi quid legitur. Subsunt tamen nihilominus jurisdictioni Imperatoris. Causae enim Italiae, provinciae ac terrae Imperio nostro adhuc feudatariae solius Caesaris agnoscunt jurisdictionem, ideoque ad iudicium aulicum spectant, non vero Camerae jurisdictionem. *Ord. Cam. p. III. tit. XLVIII. Paurmeister de Jurisdictione lib. II. p. V. n. 60. Malcomesius de foro Spirensi. §. 65. Uffenbach de iudicio aulico cap. X. Subsectione I. p. 33.* Ratio est facilis, Camerae iudicium est fundatum in causis Regnum Germanicum concernentibus, ultra cujus limites se non extendit. Idem dicendum de pace religiosa, aliisque iuribus, quae sanctionibus Imperii pragmaticis sunt definitae. Haec enim nationi Germanice tantum praescripta, aliisque non conveniunt.

§. XIII.

Unicum ad huc restat, ut dispiciamus, an majora Principum Italiae jura sint in mittendis legatis, quam Principum Germanice. Censet illud auctor notarum ac animadversionum in Fürstenerii tractatum de jure suprematus ac legationis Principum Italiae p. 14. putans, Italiae Principes non virtute Suprematus vel superioritatis territorialis, sed usu & consensione gentium, possessione vel quasi juris mittendi legatos primi ordinis gaudere, adque in Imperio Electores, secus de reliquis Principibus, utpote qui reali & personali obligatione subjiciantur Imperio. Huic adplaudit auctor annotationum über die fürgefallene *Question ob Reichs Fürsten befugt Ambassadeurs zuschicken* in Cassandri Thucelii electis Juris publici p. 296. Primum quidem in hac controversia monendum erit, nemini hoc jus competere, nisi qui jure Suprematus, sive Potentatus, gaudet. Per hunc autem cum a Superioritate plane distinguatur, nihil aliud intelligimus, quam si quis territorium majus possideat, exercitum possit ducere, foedera cum aliis pangere, quod Galli vocant *la Souverainite*. Hunc autem Potentatum Principibus nostris Germanicis competere multa testantur, maxime cum quilibet ex iis certum suum territorium habeat, exercitum ducat, foedera pangat, etiam cum ipso Imperatore. Obstare quidem videtur investitura, juramentum fidelitatis, in quo Principes se obligant, dem *Kayser treu / hold / und gehorsam zu sein / obligatio ad decreta Comitialia & sententias summorum in Imperio tribunalium, cum tamen alias libere agant in provin-*

vinciis suis, horum etiam legati libere admittendi. Putat quidem auctor *der* annotaten, hoc jus mittendi legatos primi ordinis, non denegari posse Electoribus, ob potentiam suam, *Denjenigen/ welche grosse Länder hätten/ und sich bey dem gemeinen Wesen vor andern meritiertes gemacht & tamen item est nexus feudalis in Electoribus ac Principibus.* Idem auctor adserit *p. 296.* plura de Suprematu participare Principes Italiae, quam Germanicae, daß die Italienschen Fürsten freyer sey/ als unsere/ scheinert dabey weil sie das Caput/ und nur gewisser Lehen Stücke halber *dependiren.* Verum, Italiae Principes si non omnes in totum, certe ratione maioris partis provinciae suae sunt puri & nudi Vasalli, ideoque deterioris ad huc conditionis ac Principes Germanicae, qui simul Imperii Status sunt. Neque obstabit, quod tempore pacis Westphalicae, Principes tantum deputatos miserint, ideoque primum pace Noviomagensi de eo fuisse disceptatum, cum antea solum in Imperio suos habuerint legatos, qui dicebantur deputati, ubi vero primum cum exteris agere coeperint, easdem ceremonias, quas Electorum & principum Italiae legatis, qui prius cum exteris egerunt, concesserunt, sibi quoque vindicare voluerunt, id quod etiam, licet non sine contradictione, in tractatibus pacis Noviomagensis a legatis Imperatoris, Angliae & Galliae Regum obtinuerunt, ita ut Principibus Germanicae, non solum jus mittendi legatos primi ordinis concederent, sed etiam hisce titulum Excellentiae aliasque prerogativas, legatis Electorem concedi solitas, tribuerent.

§. XIV.

Haec igitur sunt iura Imperatoris atque Imperii in Vasallos, quae alia non esse, quam quae iure feudali alias definitae, ex dictis satis parebit, praeter quibus Principes Imperii, multis commodis illis legibus fundamentalibus concessis frui modo inuimus. Faveat conatibus lector Benevolus, nostrosque labores benigne recipiad.

Jena, Diss.; 7704

f

56.

VD 18

14.

14. num. 7.
1704,9 b
11

DISSE

VASA
STAT

ON
RII

Von denen Reich
zugleich vor

enicht

N. IOH.
SCHR

NO

IVRIVM DOCTOR
NON CVRIAE

NEC

IN ILLVSTRI
AD DIEM

A

PVBLICAE ERVDIT

RES

LVDOVICVS O

MEIS

VS

VITEMBERGAI

HENRIED
UNIVERS.
VHALLE

B.I.G.

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

Farbkarte #13

8
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
inches
Centimetres

